

VOORWOORD

De VGV-leden zullen er een weekendje Brussel moeten van maken op 8 en 9 mei eerstkomend.

Zaterdag 8 mei organiseert het VGV samen met VOKA (het vroegere VEV, Vlaams Economisch Verbond) in "De Schelp" van het Vlaams parlement een colloquium dat als titel meekrijgt: **"Een gezondheidszorg in een gezonde economie. De economische aspecten van de Vlaamse gezondheidszorg"**. Elders in dit blad vindt u het programma en niet zonder fierheid kunnen we u eminente sprekers aankondigen, die hun visie over dit thema zullen ontwikkelen.

De dag daarop, zondag 9 mei mobiliseert de Vlaamse Beweging voor een betoging voor de splitsing van Brussel-Halle-Vilvoorde en voor de verruiming van de Vlaamse autonomie.

Sedert het vastleggen van de taalgrens in 1962 vragen de Vlamingen de splitsing van het arrondissement BHV zowel op administratief als op gerechtelijk vlak. Het is één van onze symbooldossiers.

Eigenlijk is het onbegrijpelijk, ja zelfs absurd, dat het arrondissement BHV nog niet gesplitst werd. Het is de logische consequentie van de staats hervorming, zeker nu de provinciale kiesomschrijvingen vastgelegd werden.

Volgens een resolutie van het Vlaams Parlement van 10 december 2003 is de huidige regeling ongrondwettelijk, wat trouwens bevestigd werd door het Arbitragehof en de Raad van State. Ik citeer uit deze resolutie: "... Verder is de huidige regeling een manifeste schending van de federale loyaliteit, die inhoudt dat de territoriale entiteiten in hun taalkundige eigenheid en grenzen worden geëerbiedigd, van het gelijkheidsbeginsel, van het algemene rechtsbeginsel van behoorlijk bestuur en het beginsel dat de overheid de regels die ze zelf heeft uitgevaardigd moet eerbiedigen... dat het Vlaamse regeerakkoord de splitsing van de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde en van het gerechtelijk arrondissement Brussel opneemt bij de noodzakelijke hervormingen, waarvoor een definitieve oplossing moet uitgewerkt worden tijdens de eerste helft van de legislatuur (dat is voor eind 2001) en dat de oplossing er tot nog toe niet gekomen is... Om al deze redenen oordeelt het Vlaams parlement dat de huidige regeling haar legitimiteit heeft verloren, en spreekt het parlement zijn solidariteit uit met de betrokken gemeentebesturen en de acties van burgemeesters en schepenen. ...".

Deze resolutie werd eigenlijk unaniem aangenomen met 113 stemmen voor en 1 tegenstem (uiteraard deze van de enige francofoon in het Vlaams parlement!).

De actie waarvan sprake is de weigering van de burgemeesters van Vlaams-Brabant om kieslijsten op te stellen voor de Europese verkiezingen. Vrijwel alle Vlaams-Brabantse burgemeesters doen mee, maar om ook die ene die nog niet meedoet te overtuigen, wordt de betoging georganiseerd in zijn gemeente, in ... Vilvoorde! In laatste instantie werd voor een andere locatie geopteerd, namelijk Halle.

Waar gaat het om?

De splitsing van BHV wordt besproken na de verkiezingen van 13/06/04, zeggen de huidige Vlaamse en federale regeringen. Zij kennen hun klassiekers: na de Costa, het Forum en de spreekwoordelijke wortel voor de neus van de ezel, hebben ze de splitsing van BHV verwezen naar de Griekse kalenden.

Het is publiek geheim dat de voorzitter van de VLD vervangen werd omdat hij dreigde met de splitsing van BHV.

De 80-jarige Manu Ruys legt in Het Nieuwsblad van 28/02/04 de vinger op de wonde: "Het land wordt geregeerd door een coalitie tussen Wallonië en het establishment - in de eerste plaats het hof, dat in België zijn enige bestaansreden vindt".

Sinds mijn aantreden wens ik jullie steeds in de nieuwjaarsboodschap een zelfstandig Vlaanderen toe. Om dit te verwezenlijken is de splitsing van BHV noodzakelijk. Wees erbij op 8 en 9 mei in Brussel en Halle!

Jan van Meirhaeghe

REKLAME

De geneeskundige wereld rouwt.

Afscheid van Prof. em. dr. ALBERT BARON LACQUET.

Op de drempel van de 100-jaar overleed op 6 december 2003 te Leuven Prof. em. dr. Albert Lacquet. Onder grote belangstelling had de eenvoudige maar des te meer ontroerende utvaartliturgie plaats te Heverlee op 13 december.

't Was eerder een Bamis - dan een winterse dag.

In een piëteitsvolle hulde herdacht zoon Léon, zelf prof. em. in de heelkunde te Nijmegen, de inzet en de wilskracht die zijn vader zaliger gedurende zijn lange leven gekenmerkt hebben.

Hij benadrukte de fierheid van zijn vader wanneer hij sprak over de degelijke opvoeding die hij van zijn ouders genoten had en die hij omschreef als "gesteund op militaire discipline, christelijke levensbeginselen, onwrikbaar plichtsbesef en persoonlijke inspanning om het hoogste te bereiken".

En zowel beroepsmatig als in zijn sociaal engagement heeft Prof. Lacquet de top bereikt; hij stond sinds het eind van W.O. II constant op de brug van het bij wijlen woeelige schip om de evolutie van de geneeskunde en de kwaliteit van de gezondheidszorg in ons land te sturen.

Prof. Albert Lacquet werd geboren te Balen-Neet in 1904. Hij liep humaniora te Brugge en beëindigde deze als primus perpetuus aan het St. Jan Berchmanscollege te Antwerpen. Hij promoveerde met grote onderscheiding zes jaar later aan de Katholieke Universiteit te Leuven tot Dokter in de genees-heel en vroedkunde. In zijn studententijd was hij een fervent debatter in de jonge facultaire kring: Taal en Kennis.

Hij voelde zich geroepen tot de heelkunde en ging in de leer bij prof. Debaisieux. Gedurende zijn stage behaalde hij verschillende door de Overheid uitgeloopte prijzen en werd laureaat van de interuniversitaire wedstrijd. Dit liet hem toe zijn opleiding verder te zetten bij prof. Mann aan de Mayoclinics in Rochester-Minnesota, bij Prof. Leriche te Straatsburg en bij Prof. Zaaijen, longchirurg te Leiden.

Aangezocht voor een academische carrière heeft hij de ganse filière doorlopen tot hij in 1936 benoemd werd te Leuven als gewoon hoogleraar in de Algemene Heelkunde.

Door het vroegtijdige afsterven van Prof. René Appelmans in 1953 werd Prof. Lacquet aangesteld als diensthoofd van de heelkundige discipline in de universitaire St. Rafaëlskliniek. Hij zou deze zware taak waarnemen tot aan zijn emeritaat in 1975.

Zijn leeropdracht in de doctoraten was voor veel studenten een zware klus, de stof was moeilijk, de professor oogde streng, maar op het examen kon iedereen op zijn rechtvaardigheidsgevoel rekenen.

In het postgraduaat heeft Prof. Lacquet talrijke chirurgen opgeleid. Hij heeft in zijn dienst subspecialiteiten uitgebouwd die moesten voldoen aan de noden van de professionele evolutie...

In de chaos die toen bestond door de wildgroei van het geneeskundig aanbod en die de overheid niet kon of niet wenste te beheersen en toen het RIZIV zelf dreigde regelgeving op te leggen werd Prof. Lacquet door zijn vrienden aangezocht om orde op zaken te stellen. Zijn oogmerk was een ethische praktijkvoering mogelijk te maken voor alle geneesheren.

Door de vele vertrouwelijke contacten die hij had opgebouwd met de administratie van Volksgezondheid, inzonderheid met Secretaris-generaal prof. Halter, en door de onvoorwaardelijke medewerking van zijn collega's uit de beroepsverenigingen, die zijn ideeën deelden, schreef hij een charter voor de opleiding die de erkenningscriteria concreteerde voor geneesheren-specialisten en dat later zou worden aangevuld met de regelgeving voor de huisartsenopleiding.

Dankzij zijn totale inzet en dossierkennis werd de regeling voor gans het geneeskundig korps een succes. De teksten van de K.B.'s die grotendeels door de professor zelf geschreven werden, werden aanvaard door de verantwoordelijken van beide landsgemeenschappen en in 1971 praktisch ongewijzigd in een wettelijke basis gegoten.

Intussen werden de meeste van die teksten overgenomen door de Europese instellingen ad hoc, op voorstel van het UEMS (union européenne des médecins spécialistes) en waarvan Prof. Lacquet stichtend lid en voorzitter was. Voor dat pionierswerk zijn de afgevaardigden zowel van de syndicaten als van de beroepsverenigingen Prof. Lacquet nog steeds erkentelijk.

Nadat hij in 1975 de bistouri had opgeborgen en toegelaten werd tot het Emeritaat, bleef Prof. Lacquet tot eind van de jaren '90 als adviseur bij de administratie werkzaam om samen met zijn vriend wijlen prof. Piet De Schouwer te waken over de kwaliteit van de volksgezondheid.

Door zijn autoriteit werd Prof. Lacquet met belangrijke opdrachten belast. Zo werd hij benoemd tot Nationaal Ondervoorzitter van het Rode Kruis, Voorzitter van de Belgische Vereniging van Ziekenhuizen (van 1947 tot 1982), Voorzitter van de Hoge Raad van Specialisten en huisartsen, Voorzitter van de UEMS Chirurgie (1982-1986), en ik ont-houd u zijn buitenlandse functies en awards behalve deze van Honorary Fellow van the American College of Surgeons, waar hij zeer fier op was. . .

Door het vertrouwen dat zijn collega's in hem stelden werd hij verkozen tot Voorzitter van de Provinciale Raad van de Orde van Vlaams Brabant (1979-1982).

Het levenswerk waarvan Prof. Lacquet aan de wieg stond was de geboorte in 1938 van de "Koninklijke Vlaamse Academie voor Geneeskunde van België". Het tweelingszusje, de "Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten" zag enkele maanden vroeger het levenslicht.

De "Vlaamse Academiën" moesten krachtens de "hoge Koninklijke bezorgdheid" een bijdrage leveren voor de ontwikkeling van de geneeskundige wetenschappen en de techniek en de "Koning gaf ter overweging" dat deze tegemoet zou komen aan de bloei van de wetenschappen in België.

Initieel telde de pasgeborene 15 stichtende leden en als jongste van 15 leden werd prof. Lacquet "voorlopig" secretaris. Kort na de academische geboorte begonnen reeds de postnatale verwikkelingen: het Vlaamse troetelkind werd niet aanvaard in Franstalige middens en wel in die mate dat zij er kort voor W.O.II een regeringscrisis voor over hadden. De Overheid kon niet aanvaarden dat de Academie in alle onafhankelijkheid eigen benoemingen voorstelde (deze van A. Martens was niet welkom).

Reeds bij de plechtige inhuldiging in 1939 in aanwezigheid van Koning Leopold III werd het duidelijk hoorbaar in de zaal dat de rol van de "Vlaamsche" Academie betwist werd. Ze kreeg geen vergaderzaal noch personeel toegewezen. Tijdens de bezetting bleef bijna alles tot het "voorlopige". Het zou duren tot begin '45 dat bij besluit van de Regent Prof. Lacquet tot Vast Secretaris benoemd werd; Hij zou dit eervol ambt, een kenmerkend voorrecht van de Academie gedurende 56 j. uitoefenen. Door deze benoeming werd tevens de volledige gelijkheid van de Vlaamse Academie tegenover de andere Belgische Academieën erkend. In zijn aanvaardingsrede als Vast Secretaris beloofde hij plechtig: "de Academie in de komende vredesjaren te maken tot een Nederlands Cultuurcentrum, waarvan stuwkracht uitgaat tot wetenschappelijk onderzoek en de leiding in de problemen van het geneeskundig beroep en de volksgezondheid". Hij aanvaardde de uitdaging de Academie om uit te bouwen tot een volwaardige Vlaamse instelling.

De jeugd van het opgroeiend genootschap verliep ver van kommerloos; regelmatig stak een storm weer op. Elke poging van het Bestuur der Academie om haar regionaal karakter te overstijgen stootte op weerstand van de inrichtende macht. Maar Prof. Lacquet, hij ploegde voort, rustig, verdraagzaam maar zonder toegevingen te doen, vastberaden maar steeds bereid tot overleg, en met veel geduld en diplomatie heeft hij zijn Academie van in haar kinderschoenen tot volwassenheid begeleid. Zij kan nu als volwaardige Vlaamse instelling haar gelaat tonen in ons land, in Europa en de wereld.

In 1946 eindigde ook de lijdensweg van vergaderruimte en kon de Academie definitief haar intrek nemen in het Paleis der Academiën. Daar woont ze tot op heden op grond van evenwaardigheid broederlijk samen met haar Franse zusteracademie. Bij een herwerking van de statuten in 1973 verdween het regionaal "Vlaamsche" definitief uit de titel.

Zoals met het charter voor de opleiding, schreef de Vast Secretaris ook voor de Academie grotendeels eigenhandig de Statuten en het Huishoudelijk Reglement. Het moeten wel zeer korte nachten geweest zijn ten huize Lacquet.

Na zijn ontslag als Vast Secretaris in 1994 bleef Prof. Lacquet als Ere-Vast Secretaris adviseur voor Volksgezondheid nauwgezet en met een opmerkelijke dossierkennis de werkzaamheden van zijn genootschap volgen en waakte met steeds jonge bezieling over haar statutaire onafhankelijkheid.

In de continue bijsturing van de opleiding was wijlen prof. Piet De Schouwer, Ere-Secretaris generaal van Volksgezondheid zijn trouwe running mate.

Voor zijn grote verdiensten ten bate van land en volk werd prof. Lacquet geadeld tot Baron. In zijn kenspreuk "Kunst en Kunde" onderlijnde hij de twee pijlers van de geneeskundige wetenschap: de kunde van de kennis en de kunst van het ambacht.

Achter het zo juist geschetste rijke leven van de hoogleraar, de wetenschapper en de Ere-Vast Secretaris van de Academie ging ook de mens Lacquet schuil. En zoals in elke familie werd in het gezin Lacquet de zon soms ook verduisterd door donkere wolken; het vroegtijdig verlies van twee zonen geneesheren voor wier aandoening de wetenschap machteloos stond waren oorzaak van intens verdriet. Vader boog meewarig het hoofd bij zoveel vraagtekens maar verloor nooit de moed om het ideaal dat hij zich tot doel had gesteld verder te zetten.

De leegte aan de haard na het verlies van zijn dierbare echtgenote werd liefdevol opgevuld door de steun van kinderen en kleinkinderen en vooral door de bewonderende verering van zijn 45 achterkleinkinderen die hij allen kende bij naam en het gezin waartoe zij behoorden. Elke familiereunie werd voor de stamvader een feestelijke gebeurtenis. En feestvieren deed hij graag, voor veel van zijn oud-studenten die eender welk lustrum of jubileum waar ook te lande vierden werd hij als de feestredenaar verwelkomd; en kon hij zich moeilijk verplaatsen dan werd hij door hen afgehaald. In zijn tafelspeech bracht hij met zijn gekende geestdrift een ode aan de vriendschap en al het schone wat het beroep van geneesheer inhield.

Ons land is dank verschuldigd aan een groot chirurg met gouden handen, een hoogleeraar met strengheid en begrip, een Vast Secretaris van een vermaarde Vlaamse academische instelling waarvan hij gedurende 56 jaar het geweten was.

Door zijn lang leven en zijn heldere geest kon Prof. Lacquet de meeste van de activiteiten waarvan hij in zijn jeugd had gedroomd, waar maken. Zij droegen bij in de tweede helft van de twintigste eeuw tot een verbetering van de geneeskunde en de volksgezondheid.

Tot slot van deze herinnering aan wijlen Prof. Lacquet haal ik graag de woorden aan die Frederik Van Eeden de kleine Johannes in de mond legde: *"Het is een goed ding een schoon mens te zijn"*

Moge deze schone mens de eeuwige rust vinden in vrede.

dr. J. HUYGHE
Titelvoerend lid en gewezen voorzitter van de Koninklijke Academie
voor Geneeskunde van België"

In memoriam Prof. Dr. Andries Gyselen

Bijna 90 jaar geworden overleed in alle stilte deze wereldgekende phtisioloog en professor pneumologie aan de KUL, voor vele generaties studenten de gedegen lesgever en goedhartige examinerator.

De in 1914 geboren West-Vlaming promoveerde te Leuven in 1938, waarna hij zich aanstonds tot de tuberculose en zijn behandeling aangetrokken voelde en naar de Zwitserse bergen trok, nl. in het Belgisch Sanatorium te Montana.

Zijn opleiding tot phtisioloog zette hij verder te Marcinelle (Dr. R. Courtois - ULB), Sint Janshospitaal Brugge (Dr. L. De Winter) en Sanatorium Sijsele (Dr. L. Willaert).

Van 1945 tot 1956 was hij geneesheer-directeur van het Sanatorium te Sijsele, om van 1954 de leiding van de longafdeling in het Sint-Raphaël-Ziekenhuis van de KUL te nemen.

Het Universitair Sanatorium Pellenberg ontstond toen onder zijn leiding en groeide uit tot een zeer gedegen cardio-pulmonair centrum. Van 1967 tot 1970 was Prof. Gyselen dekaan van de Faculteit Geneeskunde te Leuven. Het was de tijd van "Walen buiten". Toen kwam Piet de Somer, Josué van den Broucke, Dries Gyselen en ondergetekende samen om de strategie te bepraten. Wij werden toen wel niet door radio of TV-reporters belegerd!

In 1970 tot 1990 was Prof. Gyselen voorzitter van het Belgisch Nationaal Werk tot Bestrijding van de Tuberculose. Hij leidde ook de Vlaamse Vereniging voor Tuberculosebestrijding van de oprichting in 1981 tot 1990. Vanaf 1952 was hij corresponderend, daarna titelvoerend lid en zelfs in 1981 voorzitter van de Koninklijke Academie voor Geneeskunde.

Maar de uitstraling van Prof. Gyselen was zeker nog meer internationaal. Zo was hij van 1975 tot 1980 voorzitter van de Union Internationale contre la tuberculose en natuurlijk ook erelid, honorary fellow en membre d'Honneur van vele buitenlandse verenigingen.

Over zijn ruim 150 publicaties, die voornamelijk betrekking hebben met TBCpreventie en therapie, ga ik wel niet uitwijden.

Prof. Gyselen was ook een trouw VGV-lid en zelfs vele jaren lid van de Raad van Advies.

Terugblikkend op het leven van deze oude vriend, werd dit volledig gedomineerd door studie, leraarschap, patiëntenzorg. Een leven dat anderzijds rustig verliep met literatuur en muziek als grote lafenis.

R.d.B.

PIETER PAUL RUBENS (1577-1640)

RIJSEL - Europese hoofdstad 2004

Rubens wordt er de vedette, met een groot opgezette retrospectieve in het Palais des Beaux-Arts van 6 maart tot 14 juni 2004. Met wel 163 werken uit vele grote musea zal ze wel de omvangrijkste zijn sedert deze van 1977 te Antwerpen.

Graag had ik een bezoek georganiseerd, maar het aantal gegadigden wordt steeds maar kleiner, zodat het fiasco-risico wel te groot lijkt.

Er is in Rijsel nog veel meer georganiseerd qua exposities, happenings, concerten, enz.

In de buursteden zijn er ook interessante tentoonstellingen:

te **Arras** (vroeger Atrecht), Musée des Beaux-Arts, "**De kleurenstrijd**" (**Rubens tegenover Poussin**) tot 13.06.04.

te **Valenciennes**, Musée des Beaux-Arts, "**Antoine Watteau et la fête galante**" tot 13.06.04.

Infoline Lille 2004 - 0013(0)359 57 94 00 -

ANTWERPEN

werkt intensief samen met Rijsel en heeft een eigen Rubensprogramma.

1. **Rubenshuis - Rubens als verzamelaar** - tot 13.06.04

Zijn huis aan de Wapper is heringericht, en zijn verzameling wordt er getoond zoals die ± bestond gedurende zijn leven. De bonte collectie bestaat uit schilderijen en tekeningen van Rubens zelf en van zijn tijdgenoten, maar ook verscheidene copieën die Peter-Pauwel maakte o.a. van Titiaan. Er zijn ook antieke sculpturen, cameeën, oude munten, ivoren en andere kunstvoorwerpen, zelfs schelpen en een egyptische mummie te bewonderen. De inventaris van al zijn bezittingen ligt er ter inzage, en bij de veiling na zijn overlijden in 1642 kwamen meer dan 1000 kunstvoorwerpen onder de hamer.

De prachtige geïllustreerde catalogus-boek, waarin ieder werk prima beschreven wordt, met formaat 24 x 30 cm. en 342 blz., kost softcover 35 euro, hard-cover 45 euro. Deze is zowel in het Nederlands als in het Engels verkrijgbaar.

2. **Museum voor Schone Kunsten - Van Delacroix tot Courbet** - tot 13.06.04

Samengebracht uit de verzamelingen van de musea van Antwerpen en Rijsel, worden de Franse schilders uit de 19de eeuw met Rubens en zijn tijdgenoten geconfronteerd. Een catalogus, zowel Nederlands als Frans, formaat 21 x 29,5 cm. en 104 blz. kost 20 euro.

3. **Plantin-Moretus Museum - Rubens en zijn bibliotheek** - tot 13.06.04

Peter-Paul was een fervent boekenverzamelaar en de tentoonstellinginrichters hebben getracht de meeste van deze werken terug te brengen. Een mooie catalogus in Nederlands en Frans, met formaat 24 x 30 cm. en 124 blz. kost 25 euro.

R.d.B.

OKV - Openbaar kunstbezit in Vlaanderen - 40 jaar

In Periodiek nr. 6/03 p. 87 bespraken wij reeds het OKV nummer 1/03 gewijd aan het **stadhuis van Oudenaarde**.

In het kader van OKV-40 verscheen een nummer waarin de **stedelijke musea van Kortrijk** worden toegelicht, nl. de Groeningeabdij en het Broelmuseum vlakbij de Broeltoren en het Begijnhof gelegen.

De deelnemers aan het Kortrijk-bezoek ter gelegenheid van de VGV-jaarvergadering op 11 oktober 2003, o.l.v. Dr. R. Ooghe en gids P. Despriet zullen zich deze interessante musea wel herinneren. Voor onze andere leden moge deze OKV-uitgave een richtlijn zijn bij een volgend bezoek aan deze stad.

Natuurlijk is bij ieder driemaandelijks nummer steeds "Tento" bij, waar de tentoonstellingen in ons land aan bod komen. Zo was nr. 3/03 aan Europalia-Italia gewijd.

De vier themanummers voor 2004 zijn:

- P.P. Rubens te Antwerpen en vn. te Rijsel.
- Het openluchtmuseum voor beeldhouwkunst Middelheim.
- Het provinciaal Archeologisch Museum Ename-Velzeke
- De begraafplaats Schoonselhof te Antwerpen.

Het jubileumboek : Herinneringen . . .

Veertig Vlamingen en hun geliefkoosd kunstwerk

De 40 werden gekozen uit politiek of openbare ambten, nijverheid, handel en kunstwereld in al zijn facetten.

De keuzes zijn vaak erg verrassend en worden meestal door zeer persoonlijke verhalen en getuigenissen onderstreept.

Maar er werden geen 40 werken uitverkoren, want drie werden twee maal vermeld: de "Dulle Griet" van Pieter Breughel de Oude, "Treurend ouderpaar" van Käthe Kollwitz en de "Madonna" van Fouquet.

Voor mij zou Fouquet's meesterwerk zeker de eerste keuze geweest zijn.

Ja van mijn 17-18 jaar volgde ik de voordrachtencycli in het Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen, bekeek dikwijls de getoonde verzameling en telkens ging ik mijn lievelingsschilderij groeten. Trouwens, dat doe ik nog steeds bij ieder bezoek aan deze kunsttempel.

Dit jubileumboek, gebonden, vollinnen band met blindstempel en stofomslag, 96 blz. en formaat 22,7 x 22,7 cm., kost 20 euro (OKV-abonnee 17,50 euro). Distributie in Vlaanderen: Agora, Ninovesteenweg 24 - 9320 Aalst-Erembodegem, tel. 053/78.27.00, fax 053/78.26.91, e-mail: info@agorabooks.com.

Een OKV-abonnement 2004 kost 24 euro, te storten op rek.NR. 448-0007361-87.

R.d.B.

HET HOTEL ERRARA

Edgard Goedleven - Hoofd Dienst Monumenten en Landschappen

Het schitterend boek bevat verscheidene delen.

In deel I wordt de geschiedenis behandeld.

Toen omstreeks 980 de Hertog van Neder-Lotharingen een burcht bouwt op een eiland in de Zennevallei, ontstond hierrond Broeksele ofte Bruocsella, ons huidige Brussel, hoofdstad van Vlaanderen . . .

Nadat de Leuvense graven door de Brabantse hertogen werden vervangen, ontstond onder de Boergondiërs het schitterend Koudenbergpaleis dat in 1731 door een brand verwoest werd en als ruïne verweesd achterbleef tot de afbraak en de heraanleg van de buurt. Tot deze regio behoort ook het Hotel Errara, veel jonger, maar toch al met een bewogen geschiedenis. In de Oostenrijkse periode werd het koningsplein heringericht en op het rechter hoek-terrein van het vroegere park (Clutincvijver) werd door de abdij van Grimbergen, die de gronden van Maria-Theresia ten geschenken kreeg, het Errara-paleis opgericht (1782).

Met de Franse bezetting kwam het in privé bezit en zo kocht in 1868 Giacomo Errara het paleis. Deze Errara familie waren eigenlijk sefardische Joden die na 1492 uit Spanje verdreven werden en na allerlei omwegen zich in Venetië vestigden en als Errara een plaats in de financiële wereld veroverden.

Een zoon vestigde zich te Brussel en richtte er de bank Errara-Oppenheim op en stichtte even later de Banque de Bruxelles, in een "dépendance" van het Errara-Hotel. De laatste bezitter, Jacques Errara, die een gekend atoomgeleerde was, hield er tot op hoge leeftijd zijn "politieke salons". In 1980 kwam het Errara-Hotel in staatshanden en werd het door het Muziek-conservatorium gebruikt tot 1987. Nadien stond het te verkommeren met honderden duiven op zolder en enorme waterschade. In 1994 kwam het in handen van de Vlaamse regering, die het grondig restaureerde.

Een tweede deel gaat over de architectuur van dit classicistisch gebouw.

Deel drie behandelt Hotel Errara als **beschermd monument**.

Dit was met gans de site rond het koningsplein reeds in de patentbrief van 1775 door keizerin Maria - Theresia verleend. Ondanks vele plannen tot heraanleg en het bouwen van het Paleis van Schone Kunsten door Horta, bleef het behouden.

Een vierde deel gaat over de **Restauratie** en **Renovatie**. Dankzij de prachtige foto's kan men de schitterende herstellingen van alle onderdelen bewonderen.

Dit prachtig kunst-geschenkboek is een Davidsfondsuitgave en verschijnt ook in het Engels en in het Frans. Gebonden met stofwikkelp, form. 25 x 33 cm. en 238 blz. kost dit 62,5 euro.

R.d.B.

Tentoonstellingen

Caresses - 1896

FERNAND KHNOPFF (1858-1921)

Het boegbeeld van het Belgische Symbolisme

Brussel - Museum voor Schone Kunsten - tot 9 mei 2004

Na de trilogie Delvaux (1997), Magritte (1998), Ensor (1999) komt nu Khnopff aan de beurt met een retrospectieve die nog belangrijker is dan deze van 1980 (niet 1979 zoals de catalogus vermeldt). Toen verscheen ook in Periodiek een bespreking.

Zijn voorouders stammen uit Oostenrijk, en woonden op het nu verdwenen kasteel te Grembergen (Dendermonde), waar Fernand geboren werd. Zijn jeugd bracht hij te Brugge door. Het doodse Brugge zal niet alleen Georges Rodenbach beïnvloeden met 'Bruges la Morte' (1892), maar ook Khnopff die die werken zal illustreren, zoals hij dit deed bij de "Sonnettes" van Mallarmé en "Peleas et Melisande" van Maurice Maeterlinck.

Nadien verblijft de familie te Brussel, waar hij zijn artistieke opleiding krijgt, samen met Ensor. Hij zal er nadien deel uitmaken van de "Groupe des XX". Maar zijn contacten gaan verder dan Brussel en Parijs. Hij zal op de "Wiener Sezession" tentoonstellen en er zelfs Gustave Klimt beïnvloeden. Anderzijds zal hij veel contact hebben met de grote Engelse schilders van toen: Edward Burne-Jones, Dante Gabriel Rossetti en andere prérafaëlieten. Hij wordt zelfs medewerker van "The Studio" en de "Magazine of Art".

Khnopff wisselt tekeningen van het verlaten Brugge met landschappen van Fosset (La Roche en Ardennes) waar de familie een buitenverblijf heeft. Maar alras zal zijn 6 jaar jongere, erg mooie, zuster Marguerite zijn muze en inspiratiebron worden.

Khnopff is niet alleen schilder, hij is ook graveur, fotograaf, beeldhouwer, decor ontwerper voor de Munt, kunstcriticus en verder architect. Zo bouwt hij aan de rand van het Terkamerenbos een villa met zijn atelier als middenpunt. Deze was de tempel van zijn "ik". Want hij gedroeg zich niet alleen als een aristocraat, maar was werkelijk een afstandelijke, in zichzelf gekeerde "dandy", met als ex-libris devies "on n'a que soi".

De tentoonstelling en ook de catalogus volgt een onderwerpsgerichte opbouw, waarbij zowel iconografische als inhoudelijke thema's werden uitgewerkt. Er zijn wel 280 van Khnopff zelf, schilderijen, tekeningen; beelden, boekillustraties, grafiek, foto's, maar ook werk van Ensor, Mellery, Degouve de Nuncques en ook buitenlandse tijdgenoten zoals Franz von Stuck, Gustav Klimt en verscheidene prérafaëlieten. Er is een bezoekersgids (Ned. + Fr.) aan 2,5 euro en een mooi verzorgde en rijk geïllustreerde catalogus, form. 24 x 30 cm., 287 blz. Deze kost in softcover 20 en in hardcover 30 euro.

In het **Paleis voor Schone Kunsten** zijn er nog twee ± gelijklopende tentoonstellingen te bezichtigen:

1. **Rond het Symbolisme** tot 16.05.04

2. **Rimbaud** - een seizoen in de hel - tot 16.05.04

R.d.B.

DER KREML Der Gottesruhm und Zarenpracht

Kunst- und Ausstellungshalle Bonn -
tot 31 maart 2004

In een mooie opstelling kunnen wij het kloppende hart van Rusland terugvinden met zijn vele kunstwerken en geschiedkundige reliëfs uit de verscheidene paleizen en kathedralen.

Na de Tartaren-Mongoolse overheersing, zal het kleine Moskwa als hoofdplaats verkozen worden boven Vladimir. Zo zal het Kremlin tot het symbool van de Russische staat, het orthodoxe geloof en de Russische cultuur uitgroeien.

Wetenschappelijk zeer interessant is de computer-reconstructie van de 850 jaar geschiedenis van het Kremlin, dankzij de samenwerking tussen Moskou's kunstautoriteiten en de Technische Universiteit uit Darmstadt. Dit is er op video te bekijken.

Deze reconstructiemodellen staan gedeeltelijk in de tentoonstelling en zo wordt deze dan ook chronologisch ingedeeld:

- 1156 der Holzkreml
- 1367 der Weiße Kreml
- 1600 der Rote Kreml
- 1900 der Rote Kreml (19de eeuw)
- 2000 der Rote Kreml (20ste eeuw)

Het is dus duidelijk dat het gekende rode plein niets met het sovjet-regime te maken heeft. En ook nog iets te vermelden is wel dat alle Russische Tsaren in de Maria Hemelvaart Kathedraal van het Kremlin werden gekroond, zelfs Peter de Grote, die toch Petrograd als nieuwe Russische hoofdstad had gekozen.

In een zaal zijn de eerste schilderijen van de Russische Tsaren (17de eeuw) nog erg op ikonen gelijkend, tegenover de toenmalige Europese heersers opgehangen; een groot contrast!

Wij kunnen er wel 300 mooie kunstwerken, zowel juwelen, ikonen, textielen, wapens, wapenuitrustingen, Tsarenkronen, manuscripten en geschenken van vreemde vorsten bewonderen, samen met de schilderijen van Boris Godunow, Ivan de IVde (de verschrikkelijke), Peter de Grote, Katharina II en van Nicolaas II, de laatste, de door de Bolsjewieken vermoorde tsaar.

Zeer mooi en zeer interessant.

Er is natuurlijk een "kanjer" van een catalogus vol met geschiedkundige bijdragen en vele kleurenfoto's van de tentoongestelde voorwerpen. Met formaat 24,5 x 28 cm. en 432 blz. kost deze 29,50 Euro.

R.d.B.

MARTEN MELSEN (1870-1947)

De schilder van het boerenleven werd door drie tentoonstellingen posthuum gehuldigd, onder de impuls van zijn kleinzoon Jan H. Melsen.

1. In het **Jacob Smitsmuseum te Mol**
(8.11.-21.12.03)
2. In het **Museum voor Schone Kunsten te Oostende** (8.12.03-15.02.04)
3. In het **Museum Kempenland te Eindhoven** (13.03.04-09.05.04)

Al werd Marten Melsen te Brussel geboren en er zijn opleiding aan de academie kreeg, waren zijn wortels in de polderdorpen ten noorden van Antwerpen aan beide zijden van de grens. Zijn voorouders waren gezette boeren, notabelen en zelfs burgemeesters.

Hij zal zich te Stabroek vestigen en was daar gedurende zijn ganse schilderscarrière de picturale uitbeelder van het leven van de polderboer uit die vruchtbare, nu grotendeels ondergespoten en geïndustrialiseerde Scheldestreek. Hij stelde de boer van het einde van de 19de eeuw en begin 20ste eeuw voor. Hun typische gewoonten, hun ontspanning, hun dagelijkse beslommingen. Scherp en opmerkelijk registreerde hij hun doen en laten, bij het werk op het veld, of verpozend rond de Leuvense stoof, kaartend en drinkend in de herberg.

Melsen is een meesterlijk observator, een uitstekend tekenaar, aquarellist en olieverfschilder. Een oeuvre dat een aparte plaats heeft binnen het sociaal realisme waartoe ook Jakob Smits en Eugène Laermans horen. Hij stelt zijn figuren voor met een milde humor, ja zelfs met hier en daar een pré-expressionistisch trekje.

Ter gelegenheid van deze tentoonstellingen is een monografie uitgegeven door Pandora. Met 180 pagina's, 90 kleur- en 150 zwart-wit illustraties, geeft dit een mooi overzicht van het leven en werk van Marten Melsen.

De kostprijs bedraagt 49,50 euro.

R.d.B.

VERBEELDING VAN HET LANDELIJK LEVEN

St. Niklaas - Cultuurcentrum
Zwijgershoek - tot 9 mei 2004

In de 19de eeuw was het landelijk leven wel de grote inspiratiebron voor vele Belgische kunstenaars. Maar alhoewel Constantin Meunier en Leon Frederic hun kunstenaarsloopbaan begonnen met deze rurale maatschappij in beeld te brengen, zullen zij snel overschakelen naar de uitbeelding van de industriële maatschappij van Wallonië.

Want, toen ook was de sociale en economische evolutie van Vlaanderen en Wallonië niet gelijklopend.

Wallonië kende in de 19de eeuw, naast de kolenmijnen, de opkomst van de zware industrie waar ook vele boerenjongeren uit Vlaanderen zullen naar toe trekken. Wij kennen de vaders of grootouders van Onckelinkx en Van Cauwenbergh toch !

Het kunstleven van West-Europa wordt in deze periode door Frankrijk en vn. Parijs, overheerst en onze schilders gaan er de boter eten . . . , bij Corot, Millet, Monnet, Seurat en Cézanne. In deze periode ontstaat de tendens om in openlucht te gaan schilderen, dicht bij de natuur, ver van de grootstedelijke invloeden.

Zo ontstond de school van Barbizon, maar ook deze te Pont-Aven, te Worpswede en bij ons de Latemse school. Minder bekend zijn wel de scholen van Dendermonde, Tervuren en Kalmthout.

Op de tentoonstelling te St. Niklaas zien wij werken van Claus, Van Leemputten, van Meunier en Frederic, van Stobbaers en Vogels, van Courtens en Huys.

De ouderen onder ons zullen zich vele van deze landschappen nog herinneren, zowel als de interieurs en de personages die ze bevolken.

De natuur en het landschap zullen de "Plein Air" schilders als de "Libre esthetique" beïnvloeden en juist dit wordt in deze tentoonstelling voorop gesteld.

Er is een kleine, toch mooi verzorgde, catalogus aan 5 euro te verkrijgen.

R.d.B.

KUNST VAN DE ISLAM

Een keuze uit Belgische verzamelingen

Jubelpark Museum te Brussel -
tot 25.04.04

Sedert 1993 is de Islamafdeling van het KMKG gesloten en uiteindelijk wordt de heropening in de loop van 2005 verwacht. In

afwachting is er nu deze kleine, maar fijne tentoonstelling in de kolomzaal van de kelder mooi en didactisch opgesteld.

Maar ja, bestaat er wel een Islamkunst? Deze godsdienst en levensbeschouwing beheert een groot deel van de wereld, gaande van Spanje (El Andalous) tot Indië, met Iran, Irak, de Magreb, Egypte, Syrië, Turkije tot Indonesië en Noord China.

Natuurlijk heeft ieder volk zijn stempel gedrukt en zijn de kunstvoorwerpen erg verscheiden. Ivoren koffertjes uit Sicilië, tapijten uit Anatolië, Mogulminiaturen (Indië) of muurtegels uit Isfahan (Iran), een astrobolium uit Lahore (Noord-Indië) of een mooi bewerkte metalen inktpot uit Kurasan (Iran), zijdeweefsels uit Sogdiana (Centraal Azië) en natuurlijk ook koranhandschriften.

Het is zeer afwisselend en zeker streekgebonden, maar alles stoelt toch op de Islam en verder zijn er nog twee grote bindingen, het schrift en de zijderoute langs waar de kunst, de handel en ook hun godsdienst hun uitbreiding vond tot in de 16de eeuw.

Er was een tijd dat de middellandse zee praktisch volledig door de Islam omzoomd werd en ook Spanje en de Balkan door hen beheerst.

Na het terugdringen in de vorige eeuwen, is er nu een nieuwe, niet militaire, volksverhuizing op gang gekomen . . .

Ook door deze confrontatie is het wel interessant dat onze bevolking een betere kennis krijgt van de kunst van de Islam.

De conservator van deze afdeling Mieke Van Raemdonck, heeft voor een mooie opstelling gezorgd en ook voor een kleine gids, in het Nederlands en het Frans te verkrijgen. Met formaat 22 x 14 cm. 68 blz. en veel kleurfoto's kost dit maar 4 euro.

R.d.B.

JACKY DE MAEYER (1938)

Beeldhouwer - Juweelontwerper

Antwerpen - Elzenveld - tot 28.03.04

Sedert jaren volg ik de evolutie van deze kunstenaar, die met eenvoudige bewegingen, zowel in hout als in brons, erg originele kunstwerken kan toveren.

Tientallen tentoonstellingen volgden elkaar op in binnen- en buitenland en zo hebben ook vele van zijn werken de grens overgestoken.

Velen zullen zijn werken al gezien hebben: 'Imbo' op de Zeedijk te Mariakerke, "De Hoop" in het Leopoldpark te Oostende, "De Gevleugelde" op pier A van de luchthaven te Zaventem.

In 1993 verscheen reeds een monografie over de kunstenaar door Prof. Marcel Van Jole bij Roularta. Deze uitgave is uitgeput en zo werd op 21 januari l.l. een nieuw boek (een Lannoo uitgave) over Jacky De Maeyer te Oostende voorgesteld, geschreven door Hugo Brutin en met voorwoord van Prof. Marcel Van Jole.

In hardcover en extra kaft, formaat 29,5 x 25,5 cm., en 159 blz., vol met mooie afbeeldingen van maar een gedeelte van zijn werken, is het ook een prima geschenkboek.

De kostprijs bedraagt 39,5 euro.

Er loopt terug een tentoonstelling in het Elzenveld, Marcquisauditorium, Lange Gasthuisstraat, te Antwerpen, met beeldhouwwerken, gouaches, tekeningen, wandtapijten en juwelen.

R.d.B.

9 mei - O.V.V.-Betoging

te Halle - 11 uur

- Splitsing Brussel - Halle - Vilvoorde

- Verruiming van de Vlaamse Autonomie

Muziekleven in Vlaanderen

1. DE FILHARMONIE

Het Filharmonisch Orkest van Vlaanderen is te beluisteren te Antwerpen in de Elisabethzaal en deSingel, te Gent in de Bijloke, te Brussel in het PSK, te Brugge in het Concertgebouw en ook te Amsterdam in het Concertgebouw. Het brengt natuurlijk verder zijn steentje bij aan het Festival van Vlaanderen in verscheidene kleinere steden. Dit jaar gaat de buitenlandse tournee in Italië door onder leiding van muziekdirecteur Philippe Herreweghe, chef-dirigent Daniele Callegari en de gast-dirigent Rudolf Barshai. Ieder jaar wordt er een wisselende keuze van klassieke en moderne muziek gebracht.

Speciaal willen wij de aandacht vestigen op de Russische dirigent, die wij reeds vele jaren terug leerden kennen op het Festival van Vlaanderen met zijn Moscow Chamber Orchestra.

Verleden jaar verzorgde hij de Sjostakovitsj-Happening in deSingel, waar dit jaar, nl. op 7 maart, de Stravinsky Happening doorgaat.

Zojuist hebben wij iets erg speciaals meegemaakt: de schitterend uitgevoerde 10de symphonie van Gustav Mahler, waarvan de na zijn overlijden overgebleven schetsen door Rudolf Barshai geherorchestreerd werden en die hij prima dirigeerde.

Voor abonnementen, programmabrochure, neem contact met het Filharmonisch Huis, tel. 03/213.64.20 of www.de.filharmonie.be.

R.d.B.

2. FELIX MENDELSSOHN-BARTHOLDY (1809-1847)

Ignace Bossuyt

Jaarlijks organiseert, begin december, het Davidsfonds een klassiek concert op verschillende plaatsen in Vlaanderen, samen met de uitgave van een Eufoda-CD, in een prima uitvoering.

Ieder jaar zorgt Prof. Ignace Bossuyt (KUL) ook voor een begeleidende tekst over de componist en de uitgevoerde werken. Dit dient tot perfecte introductie voor het beluisteren van deze CD en het concert.

Nu is Felix Mendelssohn-Bartholdy aan de beurt. In zijn korte leven maakte hij een briljante carrière als componist, dirigent, pianist en organist die haar gelijke niet kende. Zijn eerste concert gaf hij op zijn negende. Al vanaf zijn zeventiende componeerde hij meesterwerken, zoals de beroemde orkestouverture "Ein Sommernachtstraum". Mendelssohn had vele talenten, want hij had evenveel aanleg en belangstelling voor literatuur, talen, wetenschappen en schilderkunst als voor muziek.

De "Streichquartette op. 44, nr. 1 & 2 wordt door het Danel Quatuor erg mooi uitgevoerd.

Het boekje, in zakformaat (gebrokeerd) kost 9,95 euro en de CD (Eufoda 1355) 7,95 euro.

R.d.B.

Boekbesprekingen

KEIZER KAREL V - 1500-1558

Onder redactie van Hugo Soly verscheen dit meesterwerk bij het Mercatorfonds en een schare vooraanstaande historici zorgden voor een gedegen historische benadering van de persoon en de periode.

Karel van Gent, in het prinsenhof geboren, werd wel bij zijn tante Margareta van Oostenrijk te Mechelen opgevoed. Deze klaarstoming moet wel prima geweest zijn, o.a. met Adriaan Van Utrecht (de latere Paus Adrianus VI). Op het ogenblik had men niet kunnen voorspellen, noch dromen dat dit zgn. stotterende jongetje het zover zou schoppen.

Ja, alles scheen aartshertog Karel wel in de schoot te vallen.

In 1515 werd hij meerderjarig en heer der Nederlanden. In 1516 koning van Spanje en in 1519 werd hij tot Keizer van het Heilige Roomse Rijk verkozen.

Na 1530 was Karel V de machtigste vorst van Europa, die over de Nederlanden, Spanje en zijn Italiaanse gebieden heerste.

Anderzijds werd Soleiman, de machtslievende, zowel op de Balkan als in de Middellandse Zee teruggedrongen en kon hij de protestantse Schmaralkaldische liga verslagen in de slag bij Mühlberg (1548). Hierdoor beheerste hij ook Midden Europa, samen met zijn broer Ferdinand, die hij tot koning van Bohemen en Hongarije had aangesteld. Daarbij kwamen de overzeese gebieden in Midden en Zuid Amerika, veroverd door Cortez (1521) en Pizzaro (1533), bronnen van goud en zilver.

Zijn aartsvijand Frans I bleef wel een hardnekkige tegenstander, maar zijn grote kracht was reeds te Pavia (1521) gebroken. Karel had weinig rust en zal zijn ganse leven te paard of later in een draagstoel zich van noord naar zuid en van west naar oost verplaatsen om te vechten tegen allerlei vorsten of om opstanden van zijn onderdanen te onderdrukken en te bestraffen b.v. in Gent (1540).

In dit gevulde leven waren er natuurlijk feesten en jachtpartijen, plechtige intredes en huwelijken van allerlei familieleden. Deze werden gebruikt als uithuwelijksmateriaal om gebieden te veroveren of veilig te stellen.

Maar stilaan kwam de verdere ontplooiing tot stilstand en trad er een consolidatie op van het rijk "waar de zon nooit onderging". Fysiek en mentaal gebroken deed hij in 1555 te Brussel vrijwillig troonafstand ten gunste van zijn zoon Filip. Nadien zal hij zich in een klooster te Yuste terugtrekken en er in 1558 overlijden.

Dit alles wordt haarfijn uiteengezet en opgesmukt met prachtige afbeeldingen van schilderijen en oorkonden en het is werkelijk het meest volledige en mooiste uitgegeven boek over Karel V, waarvoor het Mercatorfonds alle lof verdient. Het is een prima naslag- en studiewerk, maar ook een schitterend geschenkboek. Met formaat 34 x 26 cm., met 531 blz en 500 illustraties, waarvan 400 in kleur, linnenband met goudstempeling, geplastificeerde stofomslag, en met koker, bedraagt de prijs 121,40 euro. Er is in een nederlandstalige, franse of engelse versie te verkrijgen.

Mühlberg - Titiaan 1547

R.d.B.

TWEE SCHITTERENDE FOTO-KIJK-BOEKEN VAN DE UITGEVERIJ LANNOO

1. CHINA - De metamorfose van de draak

De Franse fotograaf Yann Layma raakte bezeten door China, het grootste en meest bevolkte land van onze aardbol. Wel 25 jaar reisde hij langs het platteland, zowel in het zuiden bij de zgn. animistische Hani en Yi-dorpen als in het noorden, zowel in Mongolië als in de Islamitische gebieden (Xinjiang).

Het contrast tussen het traditionele en het hypermoderne China is onuitspreekbaar. Trouwens de laatste foto's vol wolkenkrabbers in Bejing en Chongqing slaan mij ook met verwondering.

Bij mijn eerste China bezoek (1986) was er geen hoogbouw, weinig hotels en de straten waren overheerst door duizende fietsers. Alleen enkele vrachtwagens en donkerblauwe limousines van de partijbonzen. Bij China II in 1987 was er nog weinig verschil, maar bij mijn derde bezoek in 1993 kon ik mijn ogen niet geloven: de fietsen waren grotendeels door auto's vervangen. En nu 10 jaar later is het overal "Manhattan". Traditionele foto's worden afgewisseld met deze van de duizelingwekkende vernieuwingen en natuurlijk met interessante teksten die over de Chinese beschaving handelen: de evolutie van zijn religieus en staatkundig denken en ook over zijn innerlijke psychologie. Een mooi voorbeeld:

*"Je kan beter een kleine kaars aansteken
dan de duisternis verwensen".*

Wij vinden ook een bijdrage over Confusius, het Taoïsme, het Boeddhisme en achterin staat bij de verkleinde foto's steeds een interessante uitleg. Gebonden met stofomslag, formaat 28,5 x 36,5 cm., 424 blz., ca. 190 kleurenfoto's (meestal op 2 pagina's) kost dit prachtig geschenkboek 59,95 euro.

2. OFFERANDE - 365 dagen boeddhisme

De 365 dagen van het jaar krijgen ieder zijn pakkende foto en een boodschap mee. Deze beelden illustreren zowel het leven van het gewone landbouwersvolk, als van de monniken en hun kloosters.

Danielle en Olivier Föllmi reisden al twintig jaar door het Himalayagebied van Nepal, Sikkim en Thibet en vele van hun foto's werden o.a. door de "World Press Photo" bekroond.

De bijdragen worden door grote meesters en filosofen uit het Thibetaans Boeddhisme geleverd door o.a. de huidige Dalai Lama en iedere week wordt er een eigen thema behandeld. Frans Boenders zorgde voor de vertaling.

Dit mooi geschenkboek, gebonden met formaat 24 x 16 cm., 744 blz. en 370 kleurenfoto's kost 39,95 euro.

R.d.B.

DE MOOISTE VAN TAGORE

Samengebracht door Koen Stassijns - Ivo van Strijtem

Verscheen in de reeks gedichten uitgave van Lannoo-Atlas.

Rabindranath Tagore, de beroemde schrijver, dichter en Nobelprijzdrager (1913), maar ook de grote Indische nationalist, was in Antwerpen geen onbekende. In 1921 was hij te gast te Mortsel bij Prof. Dr. P.F. De Grootd op het kasteel Cantecroy. De gedichten werden samengebracht uit vertalingen uit het oorspronkelijk Bengaals en uit het Engels, meestal van Tagore zelf. Het zijn eigenlijk telkens echte verhalen, diep bedacht en meestal erg ontroerend.

Dank zij het kleine formaat (11 x 17,5 cm.), gemakkelijk in de zak te steken en telkens bij je, als er ergens een wachtpauze is, om 1 of 2 stukjes te lezen.

Deze mooie druk, 142 blz., kost 14,50 euro.

R.d.B.

DE MOOISTE BOERDERIJEN IN VLAANDEREN EN WAL- LONIE

Rosine De Dijn (auteur), Siegfried Himmer (fotograaf)

De auteur dompelde zich onder in het plattelandsleven van alle streken van ons vaderland en sprak er met vele families die van het land leven, ieder op zijn manier in deze verschillende regio's.

Het kleine van de keuterboer van de Kempen tot de Haspengouwse herenboer, de versterkte hofsteden van de Ardennen, de langgerekte witgekalkte doening van de West Vlaamse boer en de bijna feodale "Ferme-château" van Henegouwen.

Soms hebben deze hoeven prachtige namen, zoals Hof te Cattebeke of Ferme du Menil.

De adembenemende foto's van Siegfried Himmer zetten deze hoeven en landerijen in een speciaal zonnelicht.

Het is een mooi kijkboek, dat veel interessants over iedere streek vertelt.

Deze Davidsfondsuitgave, gecartoneerd met stofwikkkel, formaat 22,5 x 28 cm. en 240 blz. kost 44 euro.

R.d..B.

DE ZEVENTIG BEROEMDSTE MYSTERIES VAN DE OUDHEID

Raadsels uit het verleden ontsluit

Achtentwintig deskundigen o.l.v. de Prof. Brian M. Fagan (Santa Barbara univ. van California) trachten aan de hand van de moderne wetenschap de grootste geheimen uit onze geschiedenis te ontrafelen.

Koning Arthur en de Heilige Graal, bestonden die wel, en Atlantis? Is de lijkwade van Turijn, ja dan neen, een vervalsing? Heeft Theseus ooit met de minotaurus gestreden? Bij vele volkeren blijven trouwens mythen en legenden bestaan.

Waarom kwamen overal ter wereld megalitische bouwwerken tot stand: van Stonehenge tot de Paaseilanden en de Marquesen.

Hoe en waar ontstond het schrift en hoe evolueerde deze tot op vandaag? Zijn Runen ja dan neen hierogliefen? Waarom verdwenen oude beschavingen, zoals de Menoïsche of die der Maya's, zo plotseling?

Wie kent het "Tochaars", een indo-germaanse taal, die de Gentse Professor Walter Couvreur ontcijferd heeft? Deze goede vriend was ook een gedegen historicus van de stad Antwerpen en stichter-voorzitter van de "Volksunie"!

Hoe ontstond de taal en konden de Neanderthalers al spreken?

Werd Toetanchamon vermoord en zijn de veenlijken offers voor de Germaanse goden? Wat weet u over het ontstaan van het schrift en het alfabet.

Dit boek met zijn vele hoofdstukken, leest natuurlijk vlot en kan zeker als naslagwerk gebruikt worden. Het is trouwens opgesmukt met talloze kaarten, schema's en vele foto's. Deze hardcover van de uitgeverij Lannoo, al een derde druk, met 304 blz. en formaat 26 x 27 cm. kost 32,50 euro.

R.d.B.

BIOGRAFIE VAN HET BLOED

Dr. Biol. Frans Matthieu (1931)

De auteur was klinisch bioloog en hoofd van het bloedtransfusiecentrum van Aalst. Zo raakte hij rechtstreeks en onrechtstreeks gebonden aan het bloed.

In de moderne geneeskunde neemt het bloed als ziekte en als genezend hulpmiddel een grote plaats in, maar in de ontwikkeling van de mensheid heeft het nog een grotere rol gespeeld.

In de voorhistorie werden dieren wel gedood en gegeten maar werden ze ook als zoenoffer voor de goden of de natuurelementen gebruikt. Er ontstonden ook mythen, legenden waar het bloed centraal stond, samen met hallucinerende en ook romantische verhalen.

Bloed gaf waarde aan het geloof, zoals dit van Christus in de eucharistie en ook in de zgn. uit Jeruzalem langs de kruistochten meegebrachte relikwieën met o.a. de lijkwade van Christus en het bloed van Christus. In Vlaanderen bestaat de verering te Brugge met de jaarlijkse bloedprocessie en het vijfjarig bloedspel.

Het boek vertelt allerlei verhalen uit de griekse mythologie, bespreekt de bloederige offers van de Azteken en het ritueel balspel van de Maya's.

Maar ook veel bijgeloof, wreedaardige rituelen en andere misbruiken worden aan de kaak gesteld met zovele uitingen van macht en machtswellust door hooggeplaatsten gedurende de vele eeuwen die ons vooraf gingen. Wat is onze houding tegenover de menstruatie, hoe was dit in de middeleeuwen en nu nog bij meer primitieve volkeren in Azië en Afrika.

Vele vragen en vele verklaringen volgen elkaar op in dit lezenswaardig boek.

In pocketformaat 15 x 23 cm. en 248 blz., kost dit 17,50 euro. Het is ook te bestellen bij uitgeverij Van Halewijck, Diestsesteenweg 71A, 3010 Leuven - tel. 016/35 33 06 - fax. 016/35 33 07 - 35 33 08.

R.d.B.

DE ZWARTE WIEG

Irak, nazi's en neoconservatieven

Jef Lambrecht - VRT journalist

Als ik dit schrijf is Saddam, de populaire en gevierde dictator juist als een verwilderde verdwaasde, voortvluchtige uit een "hol" opgeraapt. De man met zijn vele schitterende paleizen was wel diep gevallen. Hij had ook een levensloop vol met complotten, intrigues, aanslagen, executies en moorden achtergelaten. Hopelijk komt er rust, orde en democratie in plaats van dictatuur.

Maar. Na het grondig lezen van het dikke boek van mijn vriend Jef moet ik wel getuigen dat hij de problematiek in deze regio zeer goed kent en de lezer een inzicht geeft in de achtergronden, zo moeilijk te vatten voor de gewone westerling.

Op binnenlands gebied is het iedere dag duidelijker dat wij in een pseudodemocratie leven, waar partijen, overheden, persmagnaten, een éénzijdig gepolitiseerde radio en TV ons meestal verdraaide of halve waarheden voorhouden. Dit is op buitenlands gebied nog veel erger, want daar hebben de zgn. staatsbelangen van de grote mogendheden de bovenhand en ook hier worden de ware redenen van "dit of dat" wel niet vermeld door Frankrijk, Duitsland of Rusland.

Jef Lambrecht vertelt natuurlijk over wat hij de laatste maanden in Irak meemaakte, maar brengt ons ook terug naar het verleden, de 2de wereldoorlog waar het Turkse Rijk, maar ook de Iraakse nazi's te Bagdad en de grootmoefiti te Jerusalem innig samenwerkten met de As-mogendheden.

Het pan-arabisme in al zijn uitingen werd trouwens in de dertiger jaren stevig door nazi-Duitsland gesteund. Het duidelijkst trad hier de grootmoefiti in Jerusalem op, maar ook de leiders van de nazi-opstand; "Het Gouden Vierkant", te Bagdad. Deze betrokkenheid vn. van de Arabische leiders en het feit dat ze vroeger en ook de huidige, zoals Arafat en Saddam eigenlijk familie zijn van de beruchte grootmoefiti en met diens ideeën opgeleid werden en op hun manier het werk van de door hun geliefde en geëerde "Dolf" verder wensen te zetten.

Maar dit boek onthult nog veel meer, nl. over de radicalen die nu aan de macht zijn in de USA. Het zijn de zgn. neo-conservatieven, die zich baseren op de ideeën van Leo Strauss, een uit Duitsland gevluchte Joodse filosoof.

Dit interessant boek, van de uitgeverij Houtekiet (Antwerpen), leest zeer vlot en is dan ook sterk aan te bevelen. Met formaat 14 x 22 cm. en 415 blz. kost dit 24,95 euro.

R.d.B.

ONDER HET OOG VAN DE ZONNEGOD

3000 jaar Oud-Egyptische beschaving

Marleen Reynders - Een Davidsfonds en Spectrum uitgave

Deze Egyptologe neemt ons mee naar de hoogstaande cultuur rondom de Nijl, één van de oudste van de wereld, die door het behoud van zovele kunstwerken in diverse aspecten haar beschaving kan ten beste geven. Zoals bij alle culturen wordt het ganse leven beheerst door de godenwereld. Wie is God, Theos of Netje? Zoals de Griekse, die wij door onze studies wel het best kennen, gedragen ook de Egyptische goden zich als mensen, die eten en drinken; ze kibbelen met elkaar, worden vaak verliefd en mengen zich graag met het aardse gebeuren. Maar ondanks hun "menselijke" tekortkomingen en onhebbelijkheden, zijn ze de machtigen en beheersen zij het doen en laten van de gewone mensen, zelfs van de Farao's.

Zeer duidelijk en overzichtelijk wordt de Egyptische godenwereld door de auteur omschreven, maar ook het mytische denken in deze maatschappij. Zowel het scheppingsverhaal, de kosmogonie als de organisatie van dit Universum en de kosmologie worden geduid aan de hand van verscheidene mythes, o.a. deze van Osiris, de strijd tussen Seth en Horus, waar deze laatste, de metafoor van het goede, overwint.

Wij krijgen een beschrijving van de plaats van de Egyptische tempel, een gods-, maar geen gebedshuis. Hij vormt een microcosmos als administratief en economisch centrum, zelfs met plaatsen voor ziekenzorg en therapie, zoals onze sanatoria. Anderzijds was de tempel toch ook de maquette van het Universum met een heilige plaats, waar de godheid verbleef.

Er bestond een dagelijks ritueel tegenover de godenbeelden, maar er waren ook de grootse Godengeesten, zoals het Nieuwjaarsfeest, de opening van het jaar of het feest van de schone ontmoeting, een vruchtbaarheidsfeest.

In dit boek wordt veel aandacht besteed aan het ontstaan van Egypte, het verschil tussen Neder- en Opperegypte en het verenigen van beiden. Het ontstaan van de cultuur in Hierakonpolis en Abydos, de eerste grafschilderingen en de oudste hierogliefen. Wie was de eerste koning: Menes of Narmer?

Na een overzicht van de zich opvolgende dynastieën, blijft de auteur speciaal stilstaan bij Echnaton en Nefertiti, het herstel van de zonnecultus met Aton, de zonnegod, en het stichten van een nieuwe hoofdstad Achet-Aton ofte Amarna. Dit wordt door velen als het eerste "Monotheïsme" beschouwd. Er ontstaat ook een nieuwe culturele stijl, een soort symbolisme de Amarnastijl; denken wij maar aan het Nefertiti-beeld (Berlijn). Een goede beschrijving van mummificatie en begraving in de Mastaba, die zal evolueren naar de trappenpyramiden van Djoser te Saqqara en verder tot de geperfectioneerde pyramiden van Cheops, Chefren en Mykerinos te Giza.

Een laatste hoofdstuk behandelt het schrift van hierogliefen tot het Koptisch.

Een zeer interessant en leerrijk boek, voor allen die er heen reizen, maar ook nadien hun kennis willen verdiepen.

Garengenaaid, form. 16,5 x 24 cm. en 372 blz. kost deze publicatie 29,50 euro.

R.d.B.

HET VERDRONKEN LAND VAN SAEFTINGHE EN DE WESTERSCHELDE

Chiel Jacobusse (auteur) en Misjel Decler (fotograaf)

Van het Zwin tot Saeftinghe zijn er langs de beide oevers van de Schelde vele ruige natuurgebieden, eigenlijk verborgen voor de voorbijvarenden.

Eeuwenoude processen zijn hier nog dagelijkse werkelijkheid. Polders, duintjes, kreken, overstoven zeedijken, platen en velen volgen elkaar op. Telkens zijn er andere planten en vogels te bewonderen. Ook de bodem ziet er gans anders uit met slikken, schorren en veenbrokken. Het land van Saeftinghe zelf, de grootste brakwaterschor van Europa, zo dicht bij het Antwerpse havengebied en Doel met zijn kernfabriek, is nu een goed bewaard natuurgebied. Vroeger was dit gewoon bewoond en zelfs heeft men er voorhistorische skeletten van een wolharige neushoorn en van een wolf gevonden.

In de 16de eeuw werd zelfs het fort Haeften versterkt door de Spanjaarden om de watergeuzen vanuit Vlissingen tegen te houden. Maar dan kwamen verscheidene stormvloedden alles onder water zetten tot in het begin van de 19de eeuw door de inpoldering een halt aan het landverlies werd gesteld.

In deze gebieden vinden wij planten, vogels en andere dieren die wel uniek zijn en de moeite om te gaan bezoeken.

In dit mooi geïllustreerd kijk-leesboek van het Davidsfonds kan men een voorsmaakje van een verkenning nemen. Gebonden, met formaat 23 x 28 cm. en 176 blz. kost dit 42 €.

R.d.B.

Zaterdag 8 mei 2004

VGV - Colloquium: Gezonde Gezondheidszorg in een Gezonde Economie

De economische aspecten van de Vlaamse gezondheidszorg

**De Schelp
Vlaams Parlement**

09.00: onthaal

09.25: welkomstwoord door prof. Boudewijn Bouckaert, voorzitter O.V.V.

09.30: Inleiding door Prof. Dr. Jan PEERS: Gezondheidszorg: resultaat door synergie of antagonisme?

Inleidende voordrachten:

09.50: De rol van de overheid (Prof. Dr. Roger DILLEMANS, ere-rector KUL)

10.10: De Vlaamse gezondheidszorg als groeimarkt (Mevr. Sonja TEUGHELDS, Studiedienst VOKA)

10.30: Visie over financiering van de Vlaamse gezondheidszorg (Mevr. Wivina DEMEESTER, Vlaams volksvertegenwoordiger)

Discussiegroepen (commissiezalen):

10.50: Splitsen in drie discussiegroepen over de inleidende voordrachten, met als moderatoren respectievelijk:

- Dr. Chris GEENS (VVMV)
- Dr. Louis IDE (VGV)
- Dr. Jos DE SMEDT (WVVH)

11.50: broodjesmaaltijd.

Plenaire zitting:

13.00: Verslag van de discussiegroepen door respectievelijk:

- Dr. Dirk DEWOLF (Vlaamse Administratie)
- Dr. Robrecht VERMEULEN (Van Helmontgilde)
- Dr. Bart GARMYN (WVVH)

13.30: Besluiten en slottoespraak: Dr. Jan VAN MEIRHAEGHE,
voorzitter VGV

13.45: Receptie

VLAAMSE BELFORTEN - Werelderfgoed

Davidfonds kunstboek - Michiel Heirman

Deze kunsthistoricus, verbonden aan het Centrum voor Monumenten en landschappen van de Vlaamse Gemeenschap vergastte ons reeds op een andere mooie Davidfondsuitgave "Vlaamse Begijnhoven-werelderfgoed". Dit werd in periodiek nr. 06/01 uitvoerig besproken. Op de eerbiedwaardige lijst van de door de Unesco als werelderfgoed erkende gebouwen of sites staan ook onze belforten en begijnhoven. Wij mogen fier zijn op dit patrimonium uit ons verleden.

De eerste vrijstaande klokkentoren van West-Europa dateert uit de 10de eeuw en staat te Ravenna. Het is de campanile van de Byzantijnse kerk San Apollinare nuovo.

De eigenlijke belforten zijn echter een verschijnsel van de lage landen die zich vanuit Vlaanderen verspreidde tot in het huidige Wallonië, Picardie, Frans-Vlaanderen, Zeeland en Duitsland, ja zelfs gecopieerd werd in Canada.

Dank zij de prachtige foto's van Jan en Wim Decreton, krijgen wij mooie beelden van de belforten zelf te zien, omringd met miniaturen, oude prentkaarten, foto's van neerstortende beiaarden en brandende torens.

Natuurlijk zijn er ook de verhelderende teksten, die handelen over de belforten als restanten van het feodale Europa en de symbolen van de groeiende economische kracht en hierdoor van het zelfbewustzijn van de steden.

De grote belforten verschaften onderdak aan de schepenen, de rechtbank, de gemeenteraad, maar ook aan de klok en de latere beiaard en verder de stadswachters.

De 19 door de Unesco geklasseerde Vlaamse belforten worden afzonderlijk besproken. Gebonden met stofwikkels, form. 26 x 32 cm. en 248 blz. kost deze kunstuitgave 62,50 euro.

Aansluitend nog dit

Langs Vlaamse belforten en stadhuisen

Door dezelfde auteur, Michiel Heirman, verscheen ook, en dit ter gelegenheid van de jaarlijkse Davidfondszoektocht op 27-28 september 2003, dit handig zakreisboek, als gids voor een bezoek aan deze monumenten en vol historische en toeristische beschrijvingen, met form. 11,5 x 22 cm. en 181 blz., kost 13,50 euro.

R.d.B.

ANTWERPEN - ONVOLTOOIDE STAD

Christian Leysen (1954) tekent de Scheldestad voor 2012 en later.

Eén van de zonen van André Leysen is een gekend Antwerps ondernemer (Ahlers, Xylos - Ecolas). Hij zat een tijdje in de Antwerpse gemeenteraad voor de VLD, maar gaf er recent de brui aan.

Hij heeft ondertussen een boek samengesteld over stedenbouw en architectuur, een zeer gestoffeerd en prachtig gedocumenteerde studie. Wij krijgen met een opeenvolgend beeldmateriaal en speciale overzichtskaarten de evolutie vanaf de eerste nederzetting in de Gallo-Romeinse tijd. Zo kunnen wij de groei volgen met de aarden omwalling rond 950, de ruienstad van de 11de eeuw en het beginnend regionaal centrum vanaf de 12de eeuw met de tweede stadsuitbreiding en een derde in de 13de eeuw toen Antwerpen een snelgroeiende jaarmarktenstad werd. Dan komt de grote bloei als handelsmetropool met een 4de gebiedsuitbreiding en aanleg van de Spaanse verdedigingswallen met het fort van Alva, de nieuwe beurs, het Hanzahuis, de afwerking van de kathedraal en bouw van het "Renaissance" stadhuis.

In de zestiende eeuw kwam er, een grote uitbreiding dank zij Gilbert van Schoonbeke, maar ja er waren ook allerlei onlusten, Franse en Spaanse furie, de opstand tegen Spanje en de val van Antwerpen in 1585.

De auteur laat ons dit alles als in een film beleven. Het gaat zo verder met de contra-reformatie en later de Franse revolutionairen. Napoleon bracht dan weer een nieuw "elan" van de haven. Deze blijft maar uitbreiden en de stad zelf blijft praktisch "egaal".

Maar nu zou alles moeten veranderen, zegt Christian Leysen. Er zijn vele plannen, maar er moet vaart in komen, niet alleen de leien en het nieuwe gerechtshof, maar ook het eilandje met het Museum aan de Stroom, het Kievitplein, het nieuwe Noord en het nieuwe Zuid.

Antwerpen zou bruggen moeten krijgen, die het een gans ander zicht zou geven. Is San Francisco niet beroemd door zijn brug? Kreeg Istanboel geen moderne brug naast de oeroude en Londen een Millenniumbrug over de Theems naar Tate Modern?

Als jongetje van 7-8 jaar kende ik reeds een maquette-Scheldebrug, die bij een familielid op 't eilandje stond te pronken en dit door het dagblad "De Dag" gepromoveerd.

Een interessante studie, zeer lezenswaard en hopelijk een "Elan" voor het Nieuwe Antwerpen.

Deze paperback met flappen en 180 kleurillustraties, met formaat 20 x 24 cm. en 208 blz., en door Lannoo uitgegeven, kost 29,95 Euro. R.d.B.

DE EERSTE STAPPEN VAN DE MENS (WALKING WITH CAVEMEN)

John Lynch en Louise Barrett

In dit verhaal van onze evolutie worden wetenschappelijke artikelen afgewisseld ter ondersteuning van de vertelling.

De auteurs behandelen de meest recente ontdekkingen over onze voorouders, en de belangrijkste archeologische vondsten. Hieronder Lucy, het in Ethiopie gevonden skelet van een Australopithecus Afarensis die 3,8-2,9 miljoen jaar geleden leefde. Dit bijna volledig geraamte werd slechts éénmaal ten toon gesteld, nl. in het Metropolitan Museum te New York (Pasen 1984), waar ik het heb kunnen bekijken.

Maar ook de "Boxgrove-mens" uit West-Sussex (Engeland), één der eerste jager-bewoners van Europa, en de "Zwarte Schedel" in 1985 aan het Turkanameer (Kenia) gevonden, worden uitvoerig behandeld.

Ons "mensen-verhaal" begint in Oost-Afrika, waar apen het oerwoud verlieten en in de savanne op twee poten gingen lopen. Een reeks mensachtigen ontstond neven en na elkaar tot twee miljoen jaar geleden, de Homo Ergaster en Homo Erectus met wel 50 % grotere hersenen dan hun voorgangers Afrika gaan verlaten en naar Europa en Azië gaan uitwerpen. In de ijstijd die volgde zullen de Neanderthalers hun plaats innemen tot 25.000 jaar terug. Deze neven van de Homo Sapiens bevolkten onze streken en hierover stond een bijdrage in Periodiek nr. 06/03 ter gelegenheid van de tentoonstelling te Tongeren.

Ondertussen had zich de Homo Sapiens ontwikkeld, die alleen zal overblijven, de wereld bevolken en waarvan wij de zgn. hoogbeschaafde afstammelingen zijn.

Oog in oog met onze voorouders wordt als een animatiefilm verteld en prachtig geïllustreerd met foto's van nagespeelde situaties waarin de modernste animatietechnieken zijn gebruikt.

Deze leerrijke Davidsfondsuitgave, form. 24 x 28 cm., 224 blz., gebonden met stofwikkkel, kost 32,50 euro.

R.d.B.

DE PAPEGAAI VAN DE PAUS

Mens en dier in de Middeleeuwen

Raymond van Uytven - Prof. Geschiedenis Ufsia - KUL

Deze auteur publiceerde bij het Davidsfonds "Het Dagelijks leven in de middeleeuwse stad - Leuven anno 1448", en besproken in Periodiek nr. 06/98 en "De zinnelijke Middeleeuwen" met artikel in Periodiek nr. 02/99.

De "Papegaai" was de onafscheidelijke huisgenoot van de middeleeuwse pauzen, maar ook van koningen, hertogen en hogere burgerij. Zo juist nog te bewonderen op verscheidene schilderijen van de tentoonstelling "Anversa e Genova" in het MSK te Antwerpen.

De dieren hadden allen hun plaats in de toenmalige maatschappij, sommige met een positief, anderen met een negatief imago. Het paard was, na de os, het trekdier bij uitstek, maar was ook de gezel van de edellieden op hun verplaatsingen, op hun toernooien en in de strijd. Maar ook de hond was een levensgezel van de hovelingen, zowel op jacht als in zijn leefwereld, zoals wij op vele miniaturen uit de Bourgondische tijd kunnen opmerken. Hoe was de relatie tussen mens en dier in de middeleeuwen, leefden zij dichter bij elkaar dan vandaag? Alhoewel de dierenwereld overheerst werd door de Christelijke mythologie, waren de dieren er meer vertegenwoordigd dan nu. Zowel op wapenschilden, helmen en zegels en zelfs in de naamgeving staan de dieren voorop. Ook in de volksverhalen, de dierenfabels en satires, zoals "Van den Vos Reynaerde" en op carnaval en andere volksfeesten werden veel dierenmaskers gedragen.

Er waren de "Bastiaría" waar de middeleeuwer alles over dieren vernam, ook hun hiërarchie, hun indeling in goede en kwade en hun gebondenheid aan de godsdienstige wereld (bv. engelen en duivels).

Speciaal wil ik wel de miniaturen vermelden waar zeer veel dierenafbeeldingen voorkomen, samen met wereldse en kerkelijke scènes, trouwens in dit werk erg mooi afgedrukt. Wij krijgen hoofdstukken waar het dier als gezelschap of in prooi, maar ook als spektakel en als symbool behandeld wordt. Er zijn ook de te duchten dieren: bondgenoten of niet van de duivel. Maar ook de vrouw krijgt hier haar plaats, ofwel als serpent of als lekkere diertjes. Wij kennen allen natuurlijk de dierscheldnamen, zoals "aap" en "ezel" maar ook koosnamen zoals "poeske". Alles samen een aangenaam leesgenot.

Gebrocheerd, met formaat 16,5 x 24 cm. en 300 blz. kost deze Davidsfonds uitgave 29,50 €.

R.d.B.

OVERLEVEN IN REVOLUTIETIJD

Een ooggetuige - over het Franse bewind (1792-1815)

De historicus Edward de Maesschalk vond over de Franse tijd het dagboek van een goed geïnformeerde en kritische ooggetuige Jan Baptiste Hous, uit Leuven. Deze originele kroniek berust in de Norbertijnerabdij van het Park in Heverlee (Leuven).

In 1792 vielen Fransen onze gewesten binnen en verdreven de Oostenrijkers. Deze laatsten waren al begonnen met hervormingen, denken wij aan Josef II: de keizer-koster. Maar dit was niets vergeleken met de vernieuwingsgolf van de Franse revolutionairen. Met de val van het "Ancien Regime" verdwenen vele middeleeuwse toestanden, voornamelijk de scheiding der machten en van kerk en staat. Er kwam een burgerlijke stand en zelfs huisnummers, maar ook de gehate assignaten (papieren geld).

Wij volgen al de gebeurtenissen te Leuven aan de hand van het dagboek en deze ex-priikenmaker en latere postbode, die alles nauwkeurig opschreef.

In juli 1794 kwamen de Fransen Leuven binnen, bezetten de stad, plantten de vrijheidsboom op de Grote Markt en verplichtten alle burgers de driekleurige kokarde te dragen en er moest een grote contributie betaald worden.

Veel van zijn anecdoten behandelen de bestendige oorlogsvoering van de Fransen o.a. het verplichte urenlang klokkengelui voor iedere Franse overwinning in Europa. Maar de kroniek van Hous gaat verder met het beschrijven van allerlei onweerswolken boven het Leuvense: het sluiten van kloosters, abdijen en kerken, het leeghalen van deze gebouwen en het openbaar verkopen of naar Frankrijk verslepen van deze schatten. Dit gaat hem diep ter harte.

Maar ook in het gewone leven staat alles op zijn kop. Met het tiendelig stelsel werd ook de "Decade", de Franse rustdag, ingevoerd en alzo verdween de Zondag. Na de Jacobijnse staatsgreep te Parijs in 1797 verscherpte alles nog.

In 1798 wordt de dienstplicht ingesteld. Als reactie hierop ontstaat de "Boerenkrijg" maar deze wordt snel onderdrukt.

In 1799 komt Bonaparte te Parijs aan de macht, wordt de Directoire afgeschaft en begint overal het grimmig klimaat even op te klaren.

Maar ook Napoleon kan de moeilijke toestanden, de conscriptie en de armoede van de bevolking, vn. door zijn oorlogen niet afwenden. Alles zal uiteindelijk te Waterloo eindigen en hiermede het Frans bewind.

Al deze feiten zijn in deze kroniek eenvoudig verteld en lezen als een politieroman.

De pocket van het Davidsfonds form. 16,5 x 24 cm., 216 blz. kost 19,95 Euro.

R.d.B.

VOETNOOT

Er zijn zeker nog andere, waarachtige verhalen over de "Franse Tijd" gevonden.

Dit was het geval met de schoolmeester uit Loenhout, wiens soldatenellende in het leger van Napoleon tot in Rusland beschreven werd door K.C. Peeters als "**Soldaten van Napoleon**" (uitgave van 1955).

Deze gegevens vond ik in de huldepublicatie van "Volkskunde" over K.C. Peeters ter gelegenheid van zijn honderdste geboortedag. Behalve dit ging er een academische zitting door op het stadhuis op 6 november 2003 en een tentoonstelling over zijn ± politiek leven en werken als stadssecretaris en hoogleraar volkskunde in de bibliotheek van de stadscampus van de U.A., van 21.11 tot 20.12.03

Persoonlijk kan ik getuigen dat hij een gedegen, onderlegd en invloedrijke ambtenaar was, **ACTIEF IN DE CULTURELE ONTPLOOIING VAN ANTWERPEN** na de wereldoorlog II, ook in het kader van de toen opgerichte "Cultuurraad van Antwerpen".

R.d.B.

MARGINALEN IN DE GESCHIEDENIS

Over beulen, joden, hoeren, zigeuners en andere zondebokken

Prof. Fernand Vanhemelryck (KU-Brussel en Leuven)

Mensen of groepen vervolgen zonder juiste of met valse redenen heeft men steeds gedaan en doet men nu nog.

Deze studie begint vanaf de 11de eeuw, maar werden de eerste Christenen ook niet gemarginaliseerd en vervolgd? Ook de Joden, nu de holocaustslachtoffers, zijn steeds, voor en na Christus, vervolgd en belaagd geworden. Zij verhuisden van Klein Azië over gans Europa om zich gedeeltelijk terug in Israel te vestigen. Hier ook blijven de moeilijkheden zich opstapelen.

Kregen zij in tijd van ongeluk en epidemie niet de schuld? Werden er ook bij ons o.a. te Brussel, geen verhalen verzonnen als deze van de bloedende hosties? In Sint-Goedele kan men er nog steeds een speciale kapel hierover bezoeken (cfr. Periodiek nr 06/2000 p. 98 - Het sacrament van het mirakel).

Ook de zigeuners werden eeuwenlang opgejaagd nu nog steeds in Midden Europa en de Balkan. Trouwens zij ook zijn holocaust slachtoffers.

Maar in de Middeleeuwen werden vele sukkelaars en andere marginalen als criminelen beschouwd. Hoeveel kettters, niet alleen de protestanten in de 16de eeuw, maar ook veel vroeger zoals in de 12de eeuw, de Katharen, in Zuid Frankrijk. Zij waren toen de apostels van Satan. Er waren toen ook de Tempeliers, de kruisbroeders en de flagellanten. Deze laatsten ontstonden als reactie tegen de pest-epidemie.

Kwakzalvers, zwervers, speellieden, zelfs bedelaars en melaatsen werden vervolgd en levend verbrand. Maar er waren ook de homoseksuelen, geëerd en gegeerd bij de oude Grieken, die nu alle rechten verkrijgen, werden toen veracht, opgesloten en terechtgesteld.

De heksen, trawanten van Satan, waren personen met een marginaal gedrag, die nu ofwel in een gekkenhuis thuishoren ofwel door onze psychiaters op het rechte pad zouden gebracht worden. Ook de zgn. dochters van plezier gingen van heiligdom naar marginaliteit, van tolerantie tot repressie en afzondering in speciale buurten.

Een laatste hoofdstuk is voorbehouden aan de scherprechters of de beul, met zijn oneervolle taken en zijn moeilijk optreden. Persoonlijk voel ik er mij wel niet erg mee verwant!

Het werk toont ons wel de schaduwkanten van een angstige maatschappij, maar leest heel vlot. Gebrocheerd, met vele illustraties, form. 16,5 x 24 cm. en 303 blz., bedraagt de prijs 22,50 euro.

R.d.B.

EEN GESCHIEDENIS VAN BELGIE

Marc Reynebeau - Een Lannoo uitgave - 3de druk

De auteur is journalist, maar van opleiding historicus. Zo kan hij zijn historische kennis op een journalistieke, vlotte manier naar het publiek brengen.

Reynebeau begint in 1830, maar de Lage Landen hadden reeds een lange geschiedenis van verdeeldheid tussen de Franse koning en het Ottoonse rijk (het verdrag van Verdun, 843), langs de verschillende hertogdommen en graafschappen tot een Bourgondische ± eenheidsstaat. Na het uiteenvallen (na 1585) van Noord en Zuid, bleef het zgn. Belgische deel onder Spaanse en nadien Oostenrijkse heerschappij. Nadien kwam Frankrijk ons bezetten, eerst de revolutionairen, nadien Napoleon.

De bewoners waren eerder "malcontenten", zelfs opstandiger geworden tegen Jozef II en nadien de Fransen (o.a. de Boerenkrijg).

De samenvoeging met Nederland was zeker te kort om de vele verschillen tussen Noord en Zuid te overbruggen en dan kwam de "Stomme van Portici" met schermutselingen die een opstand werd, gevolgd door erg onhandig optreden van zowel de zuidelijke als noordelijke autoriteiten.

Daar staat Marc Reynebeau niet bij stil. Wel gaat hij diep in op de verschillende machten die toen België gemaakt en geconsolideerd hebben. Deze conservatieve krachten die wij nu als liberalen en katholieken betitelen, werkten eerst samen om de meest vrije grondwet van toen als basis van de nieuwe natie, maar gaan nadien stilaan uit elkaar groeien.

Deze strijd tussen beide vleugels met de katholieke kerk als grootmacht wordt streng gevolgd. Samengevat wordt alleen de gestadige neergang van de kerk en daartegenover de opgang van het sociaal bewustzijn samen met het socialisme, door de auteur vooropgezet.

Heel plezierig is zijn benadering van het vorstenhuis, de Saksen-Coburg dynastie, die langs geen kanten als positief wordt aanvoeld. Negatief is dan weer dat de christelijke sociale beweging maar erg marginaal wordt benaderd, bv. het Daensisme is maar 1 regel waard.

Ook de Vlaamse beweging wordt erg op afstand beschreven. Het bekomen van meer recht en voor de Vlamingen en het Nederlands, het stilaan ontwrichten van de Belgische eenheid staat naar zijn mogelijk einde, is eigenlijk zo maar gebeurd. Aan deze kar heeft niemand geduwd!

Leuven Vlaams en "Walen buiten" komt wel aan bod, maar de marsen op Brussel hebben zelfs niet plaats gevonden.

Samengevat kan men stellen dat dit lijvig boek (448 blz., form. 15,5 x 24 cm.) een synthese brengt tussen een toevallig begin (1830) en een denkbaar einde in de volgende decennia. Het met zwier geschreven boek leest zeker erg vlot. Het kost 29,95 euro. R.d.B.

CAESAR IN GALLIE (58-51 V.C.)

Robert Nouwen - Een Davidsfonds uitgave

Deze historicus tracht ons een reëel beeld te schetsen over de drijfveren van de politicus Caesar om zich, dank zij zijn veroveringen en krijgssdaden in Gallië, een weg naar de heerschappij te Rome te banen.

Wij kennen deze Julius Caesar juist door zijn "De Bello Gallico" uit onze middelbare studententijd. Deze wel vlotlezende Latijnse teksten werden als "commentarii" voor de Romeinse senaat geschreven, als verslag van het wel en wee van de verovering van Gallië.

Wij volgen hier het onderdrukken van echte of door Caesar vermeende opstanden van de Keltische stammen. Zijn "heldendaden" door zijn twee tochten naar Britannia en zijn overwinning op de Germaanse hoofdmans Ariovistus aan de overzijde van de Rijn.

Caesar heeft ons natuurlijk ook door zijn Romeinse bril een beeld geschetst van de Gallische en Keltische beschaving en ook deze van de Germanii. Wij lezen hoe Boduognat (Nervi), Ambiorix (Eburones) verslagen werden en Vercingetorix (Averni), de leider van een grote Gallische opstand in 52 v. C. uiteindelijk te Alesia moet capituleren.

Al wil hij de indruk wekken volledig objectief te zijn, toch zijn deze commentarii eigenlijk een uitgebreid pamflet ter meerdere eer en glorie van de auteur. Toch moeten wij toegeven dat Julius Caesar een grote persoonlijkheid was die zijn medeaanvoerders kon stimuleren en zijn soldaten kon motiveren. Hij was een prima strateeg, die op de kritieke momenten de juiste be-

slissing kon treffen en zelf het voortouw nam in de strijd.

In dit boek volgen wij ook de politieke evolutie te Rome, met de strijd tussen de senatoren en de volkstribunen, tussen de optimates (conservatieven) en de populares (lagere standen). Een strijd om postjes en grote ambten zoals consul en gouverneurschap van Hispania, Azia en Gallia.

Zo leren wij het triumviraat kennen als machtsverdeling tussen Crassus, Pompeius en Caesar. Na het sneuvelen van Crassus tegen de Parthen, wordt het uiteindelijk een echte burgeroorlog tussen Pompeius en Caesar, die deze laatste wint. Zijn "lacta alea est" bij het oversteken van de Rubicon in 49 v.C. zijn trouwens wereldberoemd.

Na 1830 heeft het jonge België de vrijheidsstrijd van de Gallische stammen aangegrepen om een vaderlandse geschiedenis op te bouwen, maar ook Caesar werd er verheerlijkt als de verwezenlijker van de "Pax Romana". Deze zal wel eerst veel later komen samen met de romanisering van zuidelijk Europa.

Ondertussen waren in deze periode ten dienste van de ambitie van deze Julius Caesar, behalve roof en brandstichting, wel één miljoen gesneuvelde vijanden en één miljoen weggevoerde slaven en ook wel veertig duizend dode Romeinen het negatieve resultaat.

Nu, wij weten allen dat het "Vae Victis" een Romeinse uitdrukking is en dat de geschiedenis door de overwinnaars geschreven wordt.

Toch nog twee bemerkings: vooreerst de figuur van Cicero, de grote gerechtsdeskundige, pleiter en redenaar. Zo leerden wij het, maar hij was zeker ook een gewiekste politicus, die steeds meeheulde met het winnende kamp.

En wat de auteur betreft vind ik zijn gelijkjkschakeling van de Belgae (de dapperste der Galliërs volgens Caesar) met de huidige Belgen wel volledig scheef. De Belgae bestonden uit verschillende stammen en woonden ver buiten ons huidige vaderland, zelfs in het zuiden van Engeland. Ook hierover blijft de auteur vaag en onjuist.

Toch is dit boek verhelderend voor ieder die nog iets van zijn Bello Gallico wil terug genieten. Spijtig eindigt het aan de Rubicon. Geen verhaal over de strijd met Pompeius en het latere avontuur van Caesar in Egypte met Cleopatra.

Met formaat 16,5 x 24 cm. en 235 blz. kost dit werk, dat vele kaarten van de krijgsverrichtingen bevat, 24,95 Euro.

R.d.B.

*Waarom hebben de Vlaamse politici
de Vlaamse solidariteit voor Wallonië
laten uitgroeien tot een
gestructureerde diefstal ?*

VGV - cultuur

WIJ BEZOEKEN

- 08.05.04 **Brussel** - De Schelp (Vlaams Parlement)
 VGV - colloquium: Een gezonde gezondheidszorg in een
 gezonde economie
- 29.05.04 **Antwerpen** - Rubenshuis
 Rubens als verzamelaar
- 19.06.04 **Antwerpen** - De Vlaamse landschapskunst (1520-1650)

NOG AAN TE RADEN

AMSTERDAM

- Van Gogh Museum** - tot 06.06.04
Dante Gabriël Rosetti (1828-1882)

ANTWERPEN

- Elzenveld** - Jacky De Mayer - tot 28.03.04
- Museum voor Schone Kunsten** - Vlaamse landschapskunst 01.06-01.08.04
 - Van Delacroix tot Courbet tot 13.06.04
- Plantin Moretus Museum** - Een hart voor boeken tot 13.06.04
- Rubenshuis** - Een huis vol kunst tot 13.06.04
- Sterckshofmuseum** - Duits zilver na het Bauhaus tot 13.06.04

BONN

- Ausstellungshalle** - 1. Der Kreml. Gottesruhm und Zarenpracht
 van 13.02.04 tot 09.05.04
2. Georg Baselitz - van 02.04.04 tot 08.08.04

BRUSSEL

- Jubelparkmuseum** - Kunst van de Islam - tot 25.04.04
- Museum voor Schone Kunsten** - Fernand Khnopff - tot 09.05.04
- Paleis voor Schone Kunsten** - Arthur Rimbaud
 - Rond het symbolisme

ING - cultuurcentrum - Koninklijke Plaats -

- Vijf eeuwen Europese edelsmeedkunst
 uit privéverzamelingen - tot 31.05.04

DEURLE

- Museum Dhondt-Dhaenens** - Karel Van de Woestijne en Latem - tot 25.04.04

GENT

- SINT PIETERSABDIJ - Kunsthal** - Het rijk van de draak - tot 29.08.04

RIJSEL

- Palais des Beaux-Arts** - Rubens - tot 14.06.04

St. NIKLAAS

- Cultuurcentrum Zwijgershoek** - Verbeelding van het landelijk leven
 tot 09.05.04

ZING MET UW VOLK

Het ANZ in het Antwerps Sportpaleis

HOUDEN VAN

met Willeke Alberti - Miek & Roel - Liesbeth List -
De Vaganten - Jimmy Frey - Johan Stollz -
Bart Van den Bossche - Jacques Raymond

Dinsdag 20 en donderdag 22 april 2004 om 14.30 u.

NEKKA-NACHT

met Kommil Foo - Kris De Bruyne - De Nieuwe Snaar -
Els De Schepper - Nihilisten - The Fundamentals

Vrijdag 23 en zaterdag 24 april om 20.30 u.

67ste VLAAMS NATIONAAL ZANGFEEST

Zondag 25 april 2004 om 14.30 u.

Traditiegetrouw gaat er een echte samenzangfestiviteit door.